

Čís. 12252.

Vyčištění hraniční stoky, uměle vytvořené, na společný náklad obou stran, lze se domáhati pořadem práva, opírá-li žalobní nárok jednak o spoluvlastnictví, jednak o vydržení oprávnění.

Spoluvlastník jest oprávněn domáhati se na druhém spoluvlastníku vyčištění společné stoky.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1932, R I 689/31, Rv I 1517/31.)

Žalobci, knihovní vlastníci pozemků č. kat. 109 a 148, domáhali se na žalované, knihovních vlastnicích pozemků č. kat. 111 a 141, by žalovaní byli uznáni povinnými povolití a snášeti vyčištění společné stoky mezi svými pozemky a pozemky žalobců na společný náklad. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby. V odvolání uplatňovali žalovaní nepřípustnost pořadu práva, vytýkajíce řízení prvního soudu zmatečnost podle § 477 čís. 6 c. ř. s., a kromě toho uplatňovali další odvolací důvody. Odvolací soud zamítl usnesením odvolání uplatňující zmatečnost podle § 477 čís. 6 c. ř. s., jinak odvolání rozsudkem nevyhověl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, dodav, že tím jest vyřízen i rekurs žalovaných do usnesení odvolacího soudu o zmatečnosti.

D ů v o d y:

Žalovaní vznesli teprve v odvolacím spisu námitku nepřípustnosti pořadu práva, vytýkajíce řízení prvního soudu zmatečnost podle § 477 čís. 6 c. ř. s., ale uplatnili také ještě jiné odvolací důvody. Odvolací soud zamítl odvolání, pokud šlo o zmatečnost, u s n e s e n í m, pojatým do rozsudkového výroku, a rozsudkem ani v ostatních směrech odvolání nevyhověl. Proti tomuto usnesení podali žalovaní rekurs, jež spojili s dovoláním z rozsudku. Vpravdě jde jen o dovolání podané také z důvodu zmatečnosti podle § 503 čís. 1 c. ř. s. (sr. plenární usnesení čís. 7671 sb. n. s., čís. 667 sb. m. spr. a Právník, str. 90/1928). Tento dovolací důvod není však oprávněn. Soud první stolice zjistil, že stoka, o jejíž vyčištění jde, vede mezi pozemky stran od lesa až ke strouze, vedoucí do obecního rybníka, že slouží k odvodňování těchto pozemků a že není známkou, že by patřila té či oné straně. Soud odvolací toto zjištění převzal. Podle vlastního tvrzení žalovaných, byla to »stočka, která měla pouze určovati hranice mezi loukami stran, v poslední době byla asi 15 cm široká a stejně hluboká, není určena ke svádění vody z lesa, ani z pozemků sousedních a byla před dvěma roky stokařem H. zbytečně rozšířena«. Z toho jest patrné, že nejde o veřejný vodotok. Stoka byla uměle vytvořena jednak k rozhraničení, jednak k odvodňování pozemků stran, čímž se rozumí zachycování vody na nich z jakýchkoliv důvodů se objevující, tedy pro vody v nich pramenící, odpadové i dešťové. Taková stoka a voda v ní nadržovaná náležejí vlastníkům pozemků podle § 4 a), b), c), d) zák. ze dne 30. května 1869 ř. 93 ř. zák.

V souzeném případě domáhají se žalobci vyčištění hraniční stoky na společný náklad obou stran. Nejde tedy o změnu vodního toku; neboť vyčištěním stoky se nemá na toku vody nic změnit. Nejde ani o užívání vody nebo hrazení její, nýbrž žalobci se domáhají jen toho, by došlo k nutnému vyčištění stoky (tedy u d r ž o v á n í dosavadního stavu toku), a aby náklady s tím spojené nesli žalovaní s p o l e č n ě s nimi. To nemá naprosto žádné souvislosti s vodním zákonem, žalobci zakročují jen ve svém soukromém zájmu, který nevyvozují z veřejnoprávních norem, nýbrž opírají svůj nárok jednak o spoluvlastnictví, jednak o vydržení svého příslušného oprávnění, tedy výlučně o normy práva soukromého. Jest tedy pořad práva soukromého přípustným (srov. též rozh. sb. čís. 1865, 939, 9211, 10.531, 11.370). Tím jest vyřízen dovolací důvod podle § 503 čís. 1 c. ř. s. a současně rekurs, uplatňující tentýž důvod.

Soud odvolací posoudil věc i po právní stránce správně (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Žalobci navrhují rozsudek, že žalovaní jsou povinni povolití a snášeti vyčištění s p o l e č n ě stoky na s p o l e č n ý náklad. Spoluvlastnictví není sporné, takže žalovaní jsou již podle §§ 856, 839 obč. zák. povinni náklad na udržování společné stoky hraditi stejným dílem se žalobci. Poněvadž nebylo docíleno o vyčištění stoky dohody, nemohli žalobci vyčištění o své újmě provést, neboť by to po případě mohlo znamenati změnu, kterou by se dotýkali podílu žalované strany (§ 828 obč. zák.). Žaloba tato není žalobou určovací, jak dovolatelé mylně uvádějí, nýbrž žalobou o plnění, poněvadž se domáhá jednak toho, aby žalovaní t r p ě l i určitý čin (čištění společné stoky), jednak toho, aby náklad s tím spojený s p o l e č n ě n e s l i. Je to tedy žaloba o plnění. Uvádí-li § 856 obč. zák., že všichni spoluvlastníci přispívají poměrně k u d r ž o v á n í takových společných rozhrad (k nimž náležejí podle § 854 obč. zák. také brázdy, soukromé potoky a kanály, tudíž také vodoteče nebo stoky, jako v tomto případě), má na mysli udržování v řádném a použitelném stavu, tudíž, pokud jde o zanesenou stoku, i její vyčištění. Jelikož nárok žalobní jest odůvodněn již předpisy §§ 856, 839 obč. zák., není třeba obírat se též vydržením příslušného oprávnění na straně žalobců.
